

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 635/2021 rd

Svar på skriftligt spørgsmål om illegala vapen hos organiserad brottslighet

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørgsmål SS 635/2021 rd undertecknat av riksdagsledamot Eveliina Heinäluoma /sd m.fl.:

Vilka åtgärder vidtar regeringen för att bekämpa organiserad brottslighet,

hur bidrar regeringen till att förhindra att illegala vapen används inom organiserad brottslighet och

ämnar regeringen vidta åtgärder för att skärpa sanktionerna för innehav av olagliga vapen?

Som svar på detta spørgsmål anför jag följande:

Vid internationell bekämpning av organiserad brottslighet använder Finland Europeiska unionens och andra internationella samarbetsstrukturers information och expertis. Europol, Eurojust och Interpol är viktiga samarbetspartner. I och med att Europeiska åklagarämbetet (EPPO) etablerar sig kan det antas skapa ett mervärde i kampen mot organiserad brottslighet. Finland främjar aktivt lagstiftning och teknisk utveckling för att effektivisera brottsbekämpningen inom Europeiska unionen. Betydande mål är informationsutbytets omfattning och informationssystemens interoperabilitet.

Regeringens mål är att trygga resurserna för de myndigheter som deltar i bekämpningen av organiserad brottslighet. Genom att sörja för tillräckliga anslag säkerställer man antalet anställda vid förundersökningsmyndigheterna, åklagarväsendet, domstolarna och brottspåföljdssystemet samt en högklassig utbildning. Med tanke på de nationella förhållandena utgör en dimensionerad och kompetent personal grunden för den dagliga verksamhetens prestanda i bekämpningen av organiserad brottslighet.

Utöver anslagen beaktar regeringen att lagstiftningen om myndigheternas befogenheter fungerar och är aktuell. I lagstiftningsprojekten beaktas som standard behoven i den dagliga verksamheten och erfarenheterna av tillämpningen av lagstiftningen. Man strävar efter att stöda lagstiftningsarbetet genom forskningsprojekt vars mål är att kartlägga och förutse utvecklingsbehoven.

Regeringens åtgärder syftar således till att garantera att hela brottsprocesskedjan fungerar under alla omständigheter.

På statsrådsnivå deltar flera ministerier i en underarbetsgrupp för bekämpning av yrkesmässig och organiserad brottslighet som arbetar med programmet för den inre säkerheten. Syftet med det regelbundna samarbetet är att främja och utveckla myndigheternas know-how gällande bekämpning av organiserad brottslighet samt att utvidga myndigheternas kunskapsunderlag om nya former av brottslighet och bekämpningsmetoder.

Vid justitieministeriet finns en samordningsgrupp för bekämpning av organiserad brottslighet inom ministeriets eget förvaltningsområde, vars uppgift är att utveckla beredskapen för bekämpning av organiserad brottslighet inom de verksamhetsområden som ministeriet och dess ämbetsverk ansvarar för samt att skapa en aktuell lägesbild.

Justitieministeriet och inrikesministeriet har tillsammans utarbetat en projektram för bekämpning av organiserad brottslighet via EU:s fond för inre säkerhet (ISF) för 2022–2027. Med hjälp av projektfinansieringen kan man främja nationella mål för bekämpning av organiserad brottslighet, såsom utveckling av den administrativa bekämpningen och utbildning av myndigheterna.

Finland har förbundit sig till Europeiska unionens handlingsplan för åren 2020–2025 som bekämpar olaglig handel med skjutvapen. Ett centralt mål för Finland är att de nationella och internationella informationssystemen ska vara kompatibla inom det automatiska informationsutbytet. Finlands nationella vapenregistersystem utvecklas långsiktigt.

Det internationella myndighetssamarbetet med Europol och Interpol, vars mål är att avslöja aktörer inom olaglig vapenhandel och leveransrutter samt beslagta olagliga skjutvapen, ger Finland möjlighet att utnyttja gränsöverskridande myndighetsnätverk. De kontaktpersoner som lagövervakningsmyndigheterna skickar utomlands kan användas i informationsutbytet. Centralkriminalpolisen fungerar som nationell kontaktpunkt för bekämpning av olaglig vapenhandel.

Finland deltar i nätverket European Firearms Expert. Det finns också sådan expertis som bekämpningen av olaglig vapenhandel kräver att tillgå via CEPOL, EU:s byrå för utbildning i brottsbekämpning. Utbildningsinstitutionerna i olika länder som hör till nätverket erbjuder kurser till vilka representanter för de finländska förundersökningsmyndigheterna skickas regelbundet. Finland deltar också i CEPOL:s verksamhet genom att skicka experter som utbildare. Ett exempel på detta är EUROMED-projektet som utbildar myndigheterna i Mellanöstern i bekämpning av olaglig vapenhandel.

Den expertis, information om fenomen inom olaglig vapenhandel och effektiva bekämpningsmetoder som erhålls via båda nätverken kan användas i brottsbekämpningen. EMPACT (European Multidisciplinary Platform Against Criminal Threats) är också ett viktigt verktyg för att bekämpa

olaglig vapenhandel. Kampen mot olaglig vapenhandel är en av prioriteringarna i den gällande EMPACT-cykeln.

I straffbestämmelserna om skjutvapenbrott har straffskalorna graderats enligt hur grova gärningarna är och hur farliga de är. Enligt 41 kap. 1 § i strafflagen (39/1889) är maximistraffet för skjutvapenbrott två års fängelse. Enligt 2 § i samma kapitel utdöms för grovt skjutvapenbrott fängelse i minst fyra månader och högst fyra år. Gärningen kan anses vara grov till exempel om innehavet av skjutvapen gäller ett särskilt farligt skjutvapen eller ett stort antal skjutvapen.

När man talar om innehav av skjutvapen i anslutning till en organiserad kriminell grupp kan man samtidigt göra sig skyldig till andra brott som bestraffas separat, vilket leder till att straff döms ut för flera brott. Dessa andra brott är till exempel deltagande i en organiserad kriminell sammanslutnings verksamhet enligt 17 kap. 1 a § i strafflagen som kan begås till exempel genom att utrusta eller försöka utrusta en sådan grupp med vapen.

Proportionalitetsprincipen i straffrätten förutsätter att straffskalan motsvarar brottets klandervärde. Straffskalan ändras i en strängare riktning, om uppfattningen om gärningens förkastlighet har förändrats på basis av heltäckande information om brottet. Sådana förändringar görs sällan, vanligtvis i samband med mer omfattande reformer av brottstypen i fråga. Hur straffbestämmelserna om skjutvapenbrott fungerar följs upp. Dessutom behandlar lagutskottet en lagmotion om straffskalan för skjutvapenbrott och grovt skjutvapenbrott (LM 105/2020 rd).

Den senaste tiden har det observerats att innehav av skjutvapen på allmänna platser i syfte att orsaka skada eller förbereda sig på våldshandlingar har blivit allt vanligare. För att förhindra detta fenomen har inrikesministeriet som en metod övervägt en strängare kriminalisering av olagligt innehav av skjutvapen på allmän plats. I praktiken kan en gärning på allmän plats som uppfyller rekvisitet för olagligt innehav av skjutvapen i stället för det nuvarande skjutvapenbrottet ändras till ett grovt skjutvapenbrott.

Helsingfors 2.12.2021

Inrikesminister Krista Mikkonen